

บันทึก

เรื่อง เงินค่าจ้างที่บริษัทโรงกลั่นน้ำมันไทย จำกัด ได้รับจากการรับจ้างกลั่น
น้ำมันดิบให้บริษัทซัมมิทอินดัสเทรียลคอร์ปอเรชั่น (ปานามา) จำกัด

กระทรวงอุตสาหกรรมได้มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ อก.๐๒๐๔/๖๓๕๓ ลงวันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๖๒ ขอให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาให้ความเห็นในปัญหาที่ กระทรวงอุตสาหกรรมได้รับจากบริษัทโรงกลั่นน้ำมันไทย จำกัด ว่าบริษัท ฯ ได้ดำเนินการสนอง รับนโยบายของรัฐบาลโดยได้ติดต่อรับจ้างกลั่นน้ำมันดิบของบริษัทซัมมิทอินดัสเทรียลคอร์ ปอเรชั่น (ปานามา) จำกัด แล้ว แต่เพื่อมิให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับการแบ่งผลกำไรให้กับรัฐบาล เนื่องจากการรับจ้างกลั่นครั้งนี้ บริษัท ฯ จึงขอหารือเพื่อรับทราบคำยืนยันจากกระทรวง อุตสาหกรรม ๒ ประการ คือ รายได้ทั้งหมดที่เกี่ยวกับการขายผลิตภัณฑ์น้ำมันจ้างกลั่นของบริษัท ซัมมิทฯ บริษัท ฯ ไม่ต้องนำมาคำนวณเพื่อแบ่งผลกำไรให้รัฐบาล และบริษัท ฯ ไม่ต้องนำเงิน ค่าจ้างกลั่นมาคำนวณเป็นรายรับรวมกับยอดขายเพื่อแบ่งผลกำไรให้รัฐบาลร้อยละ ๒.๕ ของ ยอดขายทั้งสิ้นของผลิตภัณฑ์ที่บริษัทฯ ขายได้ในปีนั้น ๆ ฯลฯ แต่บริษัทฯ จะต้องชำระภาษีการค้า ร้อยละ ๒.๒ ซึ่งกระทรวงอุตสาหกรรมได้พิจารณาแล้วเห็นว่า เรื่องการรับจ้างกลั่นน้ำมันดิบและ การแบ่งผลกำไรให้รัฐบาลที่บริษัท ฯ เสนอมานั้น เป็นกรณีพิเศษนอกเหนือไปจากข้อกำหนดที่ได้ ระบุไว้ในสัญญาจัดสร้างและประกอบกิจการโรงกลั่นน้ำมันที่บริษัทฯ ได้ทำไว้กับกระทรวง อุตสาหกรรม เมื่อวันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๐๕ และสัญญาเพิ่มเติมเมื่อวันที่ ๒๙ กันยายน

ในการประชุมกรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๗ เพื่อพิจารณาปัญหาเรื่องนี้ ผู้แทน กระทรวงอุตสาหกรรมได้ชี้แจงเพิ่มเติมว่า ในการดำเนินการค้าปกติของบริษัทฯ นั้น บริษัทฯ เป็นผู้หาซื้อน้ำมันดิบจากแหล่งน้ำมันดิบต่าง ๆ มาป้อนโรงกลั่นของบริษัทฯ เอง แล้วจึงส่งน้ำมันที่ กลั่นได้ไปจำหน่ายให้แก่ลูกค้า ซึ่งได้แก่บริษัทเชลล์ จำกัด และบริษัทคาลเทกซ์ จำกัด ในราคาขาย ส่งที่รัฐบาลควบคุม บริษัทลูกค้าดังกล่าวจะจำหน่ายผลิตภัณฑ์จากน้ำมันดิบที่กลั่นได้ต่อไปยัง สถานีบริการจำหน่ายน้ำมันทั่วไปอีกต่อหนึ่ง และโดยที่ในขณะนี้โรงกลั่นน้ำมันของบริษัท ฯ มีขีด ความสามารถในการกลั่นน้ำมันได้ถึงวันละ ๖๕,๐๐๐ บาเรล แต่บริษัทฯ หาน้ำมันดิบได้ไม่ พอที่จะป้อนโรงกลั่นได้เต็มตามขีดความสามารถดังกล่าว เพราะผู้ส่งน้ำมันดิบได้ลดจำนวน น้ำมันดิบที่ส่งให้แก่บริษัทฯ ลงร้อยละ ๑๐ - ๑๕ แต่ในขณะเดียวกันบริษัทซัมมิทฯ ได้รับ น้ำมันดิบที่ส่งมาจากประเทศซาอุดีอาระเบียเกินขีดความสามารถของโรงกลั่นของบริษัทซัมมิทฯ ที่ จะกลั่นได้หมด จึงจะแบ่งน้ำมันดิบที่บริษัทซัมมิทฯ ได้รับมาให้กับบริษัท ฯ รับจ้างกลั่น กล่าวคือ เมื่อ กลั่นน้ำมันดิบดังกล่าวแล้วบริษัท ฯ จะส่งน้ำมันที่กลั่นได้ให้แก่บริษัทซัมมิทฯ จำหน่ายต่อไป บริษัทฯ คงได้รับแต่เพียงค่าจ้างกลั่นน้ำมันดิบเท่านั้น แต่โดยที่มีข้อกำหนดในสัญญาระหว่าง กระทรวงอุตสาหกรรมกับบริษัทโรงกลั่นน้ำมันไทย จำกัด ฉบับลงวันที่ ๒๙ กันยายน พ.ศ.๒๕๑๐ ข้อ ๗. ข. ว่า

“... ผู้รับอนุญาตสัญญาว่าจะจ่ายเงินจำนวนหนึ่งให้แก่ผู้อนุญาตทุก ๆ ปี สุดแล้วแต่จำนวนใดจะมากที่สุดในปีนั้น ๆ ตามข้อความดังกล่าวต่อไปนี้ คือ

(๑) ร้อยละสามสิบของกำไรสุทธิตามประมวลรัษฎากรที่ได้จากการดำเนินการโรงกลั่นน้ำมันในปีนั้น ๆ โดยจะนำจำนวนเงินที่ขาดทุนในปีใด (หากจะมี) มาคิดหักเงินกำไรในปีใด ๆ มิได้ หรือ

(๒) เงินจำนวนเท่ากับร้อยละสองจุดสองห้า (๒.๕%) ของยอดขายทั้งสิ้นของผลิตภัณฑ์ที่ผู้รับอนุญาตขายได้ในปีนั้น ๆ ทั้งนี้ โดยหักภาษีสรรพสามิต ภาษีการค้า ที่กำหนดให้เรียกเก็บจากผลิตภัณฑ์นั้นออกจากยอดขายดังกล่าวเสียก่อน หรือ

(๓) เงินจำนวนเท่ากับสิบสองล้านบาทต่อปี”

ดังนั้น จึงมีปัญหว่า ในการคำนวณกำไรสุทธิตามประมวลรัษฎากรเพื่อคิดจำนวนเงินที่จะต้องจ่ายให้กระทรวงอุตสาหกรรมตามวิธีในสัญญา ข้อ ๗. ข. (๑) นั้น บริษัทฯ จะต้องนำจำนวนเงินที่บริษัทซั่มมิทฯ ได้จากการขายน้ำมันที่กลั่นจากโรงกลั่นของบริษัทฯ ตามสัญญาจ้างกลั่นมารวมคำนวณด้วยหรือไม่ และในการคิดหาจำนวนเงินที่บริษัทฯ จะต้องจ่ายในกระทรวงอุตสาหกรรมตามวิธีที่กำหนดในสัญญาข้อ ๗. ข. (๒) บริษัทฯ จะต้องนำเงินค่าจ้างที่บริษัท ฯ ได้รับจากการรับจ้างกลั่นน้ำมันดิบดังกล่าวมารวมเป็นยอดขายด้วยหรือไม่

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (กรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๗) ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าวโดยพิเคราะห์ข้อเท็จจริงประกอบกับข้อกำหนดในสัญญาจัดสร้างและประกอบกิจการโรงกลั่นน้ำมันระหว่างกระทรวงอุตสาหกรรม กับ บริษัทโรงกลั่นน้ำมันไทย จำกัด ลงวันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๐๕ และสัญญาเพิ่มเติม ลงวันที่ ๒๙ กันยายน ๒๕๑๐ โดยตลอดแล้ว มีความเห็นและข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

(๑) ในตอนท้ายของข้อความเบื้องต้นซึ่งปรากฏอยู่ในวรรคสามของสัญญา ฉบับลงวันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๐๔ ที่แสดงวัตถุประสงค์ของสัญญานี้ว่า “...ได้ตกลงยอมรับเป็นผู้ลงทุนสร้างโรงกลั่นน้ำมัน และดำเนินการกลั่นน้ำมันตามความปรารถนาของรัฐบาล” ประกอบกันกับบทวิเคราะห์ศัพท์คำว่า “ดำเนินการเป็นการค้า” ในข้อ ๑ ของสัญญาดังกล่าวที่ให้หมายความถึง “การกลั่นน้ำมันจำหน่ายเป็นการค้าได้เป็นปกติไม่ต่ำกว่า ๒๐,๐๐๐ บาเรล ต่อหนึ่งวัน (Per Stream Day) ได้ชี้ให้เห็นถึงวัตถุประสงค์อันแท้จริงของสัญญานี้ว่า ต้องการให้บริษัท ฯ ดำเนินกิจการโรงกลั่นน้ำมันโดยเป็นผู้กลั่นน้ำมันดิบจำหน่ายเองแต่เพียงอย่างเดียว คือไม่รวมถึงการรับจ้างกลั่นน้ำมันดิบให้ผู้อื่นด้วยการที่บริษัท ฯ จะรับจ้างบริษัทซั่มมิท ฯ กลั่นน้ำมันดิบโดยบริษัท ฯ ได้รับแต่เพียงค่าจ้าง จึงเป็นการกระทำที่อยู่นอกเหนือวัตถุประสงค์ของสัญญาทั้งฉบับลงวันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๐๔ และฉบับลงวันที่ ๒๙ กันยายน ๒๕๑๐

(๒) นอกจากนี้ ตามร่างสัญญาจ้างกลั่นน้ำมันดิบระหว่างบริษัทฯ กับบริษัทซั่มมิทฯ ได้กำหนดให้น้ำมันดิบที่จ้างกลั่นและผลิตภัณฑ์ทั้งหมดที่ได้จากการกลั่นน้ำมันดิบดังกล่าวเป็นของ บริษัทซั่มมิทฯ มิใช่ของบริษัทฯ ดังนั้น รายได้จากการขายน้ำมันและผลิตภัณฑ์ดังกล่าวจึงมิใช่รายรับของบริษัทฯ และไม่ต้องนำมารวมคำนวณกำไรสุทธิเพื่อคิดจำนวนเงินค่าตอบแทนที่

บริษัทฯ จะต้องจ่ายให้กระทรวงอุตสาหกรรมตามวิธีที่กำหนดไว้ในข้อ ๗. ข. (๑) ของสัญญาฉบับลงวันที่ ๒๙ กันยายน ๒๕๑๐ ที่กำหนดว่า “(๑) ร้อยละสามสิบของกำไรสุทธิตามประมวลรัษฎากรที่ได้จากการดำเนินกิจการโรงกลั่นน้ำมันในปีนั้น ๆ”

(๓) โดยเหตุที่การรับจ้างกลั่นน้ำมันดิบให้ผู้อื่นเป็นเรื่องที่อยู่นอกเหนือวัตถุประสงค์ของสัญญาดังกล่าวแล้วใน (๑) และในข้อ ๗. ข. (๒) ของสัญญาฉบับลงวันที่ ๒๙ กันยายน ๒๕๑๐ มีข้อความกำหนดไว้ถึงจำนวนเงินค่าตอบแทนที่บริษัทฯ จะต้องจ่ายให้แก่กระทรวงอุตสาหกรรมว่า ให้คิดเป็นจำนวนเท่ากับร้อยละสองจุดห้า (๒.๕%) ของยอดขายทั้งสิ้นของผลิตภัณฑ์ที่บริษัท ฯ ขายได้ในปีนั้น ๆ แต่เนื่องจากเงินค่าจ้างที่บริษัท ฯ ได้รับจากการรับจ้างกลั่นน้ำมันดิบให้บริษัท ชัมมิทฯ มิใช่รายรับที่ได้จากการขายผลิตภัณฑ์ บริษัท ฯ จึงไม่ต้องนำมารวมในยอดขายผลิตภัณฑ์เพื่อคิดจำนวนเงินค่าตอบแทนที่บริษัท ฯ จะต้องจ่ายให้กระทรวงอุตสาหกรรม

(๔) ตามที่บริษัทฯ ได้มีหนังสือขอให้กระทรวงอุตสาหกรรมยืนยันข้อเสนอของ บริษัท ฯ ทั้งสองประการนั้น ถ้ากระทรวงอุตสาหกรรมตอบยืนยันไปตามนั้น จะไม่เป็นผลดีแก่ฝ่ายรัฐบาล เพราะจะเป็นเหตุให้บริษัท ฯ ยกขึ้นอ้างในภายหลังได้ว่า มีการเสนอและการสนองจนเกิดเป็นความตกลงหรือสัญญาเพิ่มเติมจากสัญญาเดิมที่ทำไว้แล้วว่า นับแต่นั้นไปบริษัท ฯ อาจดำเนินกิจการโรงกลั่นน้ำมันโดยรับจ้างกลั่นน้ำมันดิบให้ผู้อื่นนอกเหนือไปจากการจัดหาน้ำมันดิบมากลั่นขายเองได้อีกด้วย ซึ่งโดยข้ออ้างอันนี้ ถ้าบริษัท ฯ ลดปริมาณน้ำมันดิบที่จะจัดหามากลั่นขายเองลงและเปลี่ยนไปเป็นรับจ้างกลั่นน้ำมันดิบให้ผู้อื่นเพิ่มขึ้น ฝ่ายรัฐบาลย่อมจะขาดประโยชน์ คือ จะได้รับประโยชน์ตามข้อ ๗. ข. แห่งสัญญาฉบับลงวันที่ ๒๙ กันยายน ๒๕๑๐ น้อยลงกว่าเดิม เพราะทั้งกำไรสุทธิตามข้อ ๗. ข. (๑) และยอดขายผลิตภัณฑ์ตามข้อ ๗. ข. (๒) จะลดน้อยลง นอกจากนี้บริษัท ฯ อาจอ้างได้อีกว่า การรับจ้างบริษัท ชัมมิทฯ กลั่นน้ำมันดิบเป็นความประสงค์ของรัฐบาลซึ่งหมายความว่า เป็นความประสงค์ของกระทรวงอุตสาหกรรมในฐานะที่เป็นคู่สัญญา และในระหว่างที่รับจ้างกลั่นน้ำมันดิบให้แก่บริษัท ชัมมิทฯ บริษัท ฯ มิได้กลั่นน้ำมันดิบเพื่อจำหน่ายตามความประสงค์ของสัญญา บริษัท ฯ จึงไม่ต้องเสียค่าตอบแทนให้กระทรวงอุตสาหกรรมในระหว่างเวลานั้น ซึ่งจะต้องคิดลดค่าตอบแทนตามสัญญาข้อ ๗. ข. (๓) ลงตามส่วน ปัญหานี้ก็เกิดตามมาเป็นกรณีพิพาทกันได้ซึ่งไม่ควรจะให้เกิดขึ้น

(๕) โดยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ถ้ากระทรวงอุตสาหกรรมมีนโยบายที่จะให้บริษัทฯ รับจ้างกลั่นน้ำมันดิบให้ผู้อื่น โดยกระทรวงอุตสาหกรรมประสงค์จะให้ฝ่ายรัฐบาลได้รับประโยชน์ในเรื่องเงินส่วนแบ่งเพิ่มขึ้นเนื่องจากการนี้ด้วยหรือไม่ก็ตาม กระทรวงอุตสาหกรรมควรทำความตกลงกับบริษัท เป็นข้อตกลงต่างหากจากสัญญาทั้ง ๒ ฉบับ ที่มีผลผูกพันกันอยู่ในปัจจุบัน

อนึ่ง โดยที่โรงกลั่นน้ำมันที่บริษัทฯ ลงทุนสร้างขึ้นและดำเนินการอยู่ในขณะนี้ จะต้องตกเป็นกรรมสิทธิ์ของกระทรวงอุตสาหกรรม เมื่อครบกำหนดเวลาที่ระบุไว้ในสัญญาดังนั้น การยอมให้บริษัท ฯ ใช้โรงกลั่นน้ำมันในการรับจ้างกลั่นน้ำมันดิบให้ผู้อื่นโดยรัฐบาลไม่ได้รับผลประโยชน์ใด ๆ ตอบแทนจากการนี้ จึงควรกระทำเฉพาะในกรณีและในช่วงเวลาที่จำเป็นจริง

ๆ เท่านั้น เพื่อจะได้ไม่เสียประโยชน์ตามข้อ ๗. ข. แห่งสัญญาฉบับลงวันที่ ๒๙ กันยายน ๒๕๑๐
ในระหว่างเวลาที่บริษัท ฯ รับจ้างกลั่นน้ำมันดิบให้ผู้อื่น

(ลงชื่อ) วัฒนา รัตนวิจิตร

(นายวัฒนา รัตนวิจิตร)

กรรมการร่างกฎหมายประจำ

รักษาราชการแทน รองเลขาธิการ

ปฏิบัติราชการแทน เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สิงหาคม ๒๕๒๒